

Paweł Pencakowski

"Na Základech konzervativní teorie české památkové péče. Výbor z textů", Ivo Hlobil, Praha 2008 : [recenzja]

Ochrona Zabytków 62/2 (245), 100-101

2009

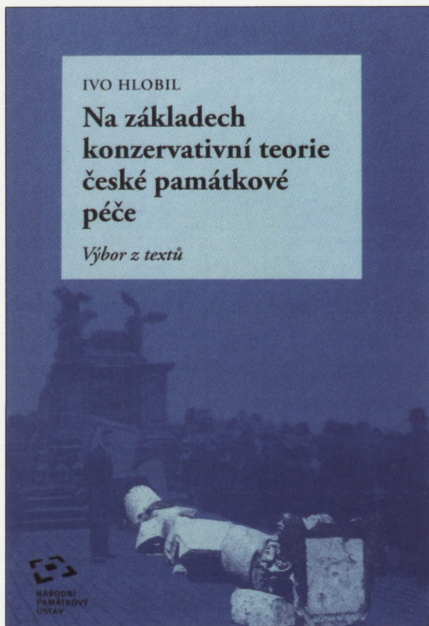
Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Paweł Pencakowski

Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki
Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie

IVO HLOBIL, „NA ZÁKLADĚCH KONZERVATIVNÍ TEORIE ČESKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČE. VÝBOR Z TEXTŮ” Národní památkový ústav, Praha 2008

Nazwisko profesora Iva Hlobila jest dobrze znane polskim historykom sztuki, którzy cenią go jako wybitnego znawcę kultury i spuścizny artystycznej średnio-wiecznych oraz nowożytnych (renesansowych) Czech i Moraw. Mogą sięgać do jego licznych publikacji, dotyczących dzieł architektury, rzeźby, malarstwa, rzemiosła artystycznego, jak też ikonografii tych epok. Zapewne mniej osób wie, że uczony ten zajmuje się intensywnie również historią i teorią ochrony i konserwacji zabytkowych dzieł sztuki. Przez blisko czterdzieści lat swojej kariery naukowej, która rozpoczęła się wraz z działalnością w służbach konserwatorskich

w Ołomuńcu, Ivo Hlobil podążał drogami wyznaczonymi przez europejskich i czeskich koryfeuszy (Aloisa Riegla, Maxa Dvořáka, Hansa Tietze, Vojtěcha Birnbauma, Vincenca Kramářa, Václava Wagnera, Václava Richtera i in.), od ponad stu lat łączących owocnie te bliskie sobie, ale przecież odmienne dyscypliny.

Dorobek Iva Hlobila na polu historii oraz teorii ochrony i konserwacji zabytków liczy dziś przeszło sto pozycji i nadal się powiększa. Składają się nań książki, artykuły, przyczynki, jak też wywiady powstałe w okresie blisko czterdziestu lat. Wydawane były w Czechosłowacji, później Republice Czeskiej, a także poza granicami kraju jako odrębne pozycje¹, jak również publikacje w czasopiśmie naukowych, encyklopediach (hasła przedmiotowe), katalogach wystaw, wydawnictwach okazjonalnych, materiałach z konferencji i sesji naukowych oraz w prasie².

W 2008 r. opublikowany został w Pradze wybór pism profesora Hlobila obejmujący tę właśnie problematykę. Składa się on z trzydziestu siedmiu starannie wyselekcjonowanych tekstów. Książka prezentuje przekrój myśli autora, ewolucję jego poglądów, szeroki wachlarz zainteresowań oraz stosowaną przez niego metodologię. Charakterystyczny jest wysoki poziom dyskursu uczonego, jego indywidualny

styl, osobiste zaangażowanie i subtelne poczucie humoru³.

Omawiana praca, oprócz prezentowania wciąż aktualnych wartości poznawczych myśli Hlobila, stanowi swego rodzaju panoramę dzieł interesującej go dziedziny nauki, czyli historii i teorii konserwacji. Obejmuje schyłkowy okres komunizmu w Czechosłowacji, epokę przełomu (1989) i lata następne, w niepodległej Republice Czeskiej.

Materiał podzielony został przez wydawcę na cztery części. W pierwszej zaprezentowano osiem studiów poświęconych dziejom ochrony zabytków w Czechach od końca XIX po schyłek XX w. Druga zawiera opracowania na temat historyków sztuki, mających poważny wkład w światową i czeską teorię konserwacji i ochrony zabytków. Są nimi wspomniani wyżej: Riegl (1858-1905), Birnbaum (1877-1934), Kramář (1877-1960)⁴ i Wagner (1894-1962). Część trzecią stanowi jedenaście tekstów dotyczących teorii ochrony zabytków, mówiących o jej systemie organizacyjnym, miejscu w kulturze. Wśród poruszanych problemów są relacje między pierwotną i obecną funkcją budowli a autentyzmem substancji zabytkowej, czy też zapatrywania na patynę – jej ocena przez poprzednie i współczesne pokolenia. W ostatniej, czwartej części znalazły się rozmaite opinie,

interwencje i recenzje formułowane w odniesieniu do praktyki, do aktualnych zdarzeń na polu konserwacji i restauracji zespołów zabytkowych i dzieł sztuki. Wszystko to poprzedza krótka charakterystyka kariery naukowej profesora

oraz jego dorobku jako historyka i teoretyka ochrony i konserwacji zabytków, napisana przez Josefa Štulca. Całość zamyka spis poświęconych tym zagadnieniom publikacji pióra Iva Hlobila, obejmujący lata 1970-2006.

Wybór pism profesora Hlobila na temat historii oraz teorii ochrony i konserwacji zabytków z całą pewnością zasługuje na uwagę czytelnika i zachęca do refleksji. Jego lekturę ułatwia pokrewieństwo naszych języków.

Przypisy

1. Na przykład napisana w 1977 i wydana w 1985 r. praca doktorska pt.: *Teorie městských památkových rezervací (1900-1975)*, „Uměnovědné studie” VI, Praha 1985.

2. Niektóre z nich są obecnie trudno dostępne nawet dla badaczy czeskich.

3. Na przykład jeden z przedrukowanych artykułów nosi tytuł *Památková péče bez teorie je nonsens*, co jest trawestacją słynnego zdania *Ars sine scientia nihil est*, wygłoszonego przez architekta Jeana Mignota w czasie dyskusji nad budową katedry w Mediolanie w 1392 r. (Mignot

nawiązywał zresztą do myśli Cicerona).

4. Kramář był ponadto wybitnym kolekcjonerem (m.in. francuskiego malarstwa kubistycznego).

IVO HLOBIL, “NA ZÁKLADECH KONZERVATIVNÍ TEORIE ČESKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČE. VÝBOR Z TEXTŮ”

Národní památkový ústav, Praha 2008

The name of Professor Ivo Hlobil is well-known among Polish art historians, who appreciate him as an outstanding expert on the culture and art legacy of mediaeval and modern (Renaissance) Bohemia and Moravia, and an author of numerous publications about the history of architecture, sculpture, painting and crafts as well as the iconography of the discussed epochs. In addition, Hlobil studies the history and theory of the

protection and conservation of historical works of art. For almost forty years of his scientific career, he has followed paths marked out by European and Czech coryphaei (Alois Riegl, Max Dvořák, Hans Tietze, Vojtěch Birnbaum, Vincenc Kramář, Václav Wagner, Václav Richter et al.).

The accomplishments of Ivo Hlobil in the history and theory of the protection and conservation of historical monuments

involve books, articles, contributions and interviews. Published in Prague in 2008, the titular selection of the professor's works encompasses 37 carefully chosen texts. The book presents a cross-section of reflections, an evolution of beliefs, a wide range of interests and the applied methodology. Its distinguishing features include a superior discourse, individual style, personal involvement and a subtle sense of humour.